

SHQIPERIA

Tabela e Përmbajtjes

- 1.Përshkrim i Shkurtër për Shqipërinë**
 - 1.1. Vendndodhja dhe Kufijtë**
 - 1.2. Sipërfaqja dhe Popullsia**
 - 1.3. Historia dhe Zhvillimi**
- 2.Gjeografia**
 - 2.1. Vendndodhja Gjeografike**
 - 2.2. Relievi**
 - 2.3. Krahina Natyrale**
- 3.Historia e Shqipërisë**
 - 3.1. Lashtësia**
 - 3.2. Pellazgët**
 - 3.3. Ilirët**
 - 3.4. Shqipëria nën Sundimin Osman**
 - 3.5. Rilindja Kombëtare**
- 4.Popullsia dhe Feja**
 - 4.1. Demografia dhe Emigrimi**
 - 4.2. Pakicat Etnike-Gjuhësore**
 - 4.3. Toleranca Fetare**
- 5.Statistikat e Fesë**
 - 5.1. Numri i Banorëve sipas Fesë**
 - 5.2. Përqindja e Besimtarëve**

PËRSHKRIM I SHKURTËR PËR SHQIPËRINË

Shqipëria, zyrtarisht **Republika e Shqipërisë**, është një shtet në Europën Juglindore. Shtrihet në pjesën jugperëndimore të Gadishullit Ballkanik dhe kufizohet në veriperëndim me Malin e Zi, në verilindje me Kosovën, në lindje me Maqedoninë e Veriut dhe në jug me Greqinë. Në perëndim laget me detet Adriatik dhe Jon dhe ndodhet vetëm 78 km larg Italisë përgjatë ngushtesës (kanalit) së Otrantos, 72 km i gjerë. Shqipëria ka një sipërfaqe prej 28,748 km² dhe rreth 2,41 milion banorë.

Trashëgimtare e qytetërimit të lashtë ilir, Shqipëria ka shënuar një përparim të dukshëm ekonomik, shoqëror e kulturor pas shekujsh prapambetje nën Perandorinë Osmane dhe në regjime diktatoriale gjatë shek. XX. Pas rënies së rendit komunist më 1991, Shqipëria ka përjetuar një periudhë kalimtare të vështirë drejt demokracisë së lirë dhe ekonomisë së tregut. Prej vitit 2009, Shqipëria është anëtare e NATO-s dhe aplikante për kandidate për anëtarësim në Bashkimin Europian. Shqipëria është dëshmuar faktor i rëndësishëm në ruajtjen e qëndrueshmërisë rajonale, duke mbështetur pavarësinë e Kosovës dhe zgjidhjen e mosmarrëveshjeve politike në Ballkan. Ndërkaq, shteti shqiptar po gëzon përmirësim e zhvillim të turizmit; po ashtu, mban vendin e 62-të në botë për mirëmbajtjen e mjedisit.

Gjeografia

Vendndodhja gjeografike

Shqipëria kufizohet nga [Mali i Zi](#) në veriperëndim, Kosova në veri, nga Maqedonia e Veriut në lindje dhe [Greqia](#) në jug. Në kufirin natyror perëndimor Shqipëria ka dalje të hapur në Detin Adriatik dhe në jugperëndim në Detin Jon. [Gjatësia](#) e vijës kufitare të Republikës së Shqipërisë është 1094 km, nga të cilat 657 km vijë kufitare tokësore, 316 km vijë bregdetare, 48 km vijë ndarëse përmes lumenjve dhe 73 km përmes liqeneve.

Sipërfaqja e përgjithshme është 28.748 kilometra katrorë. Kryeqyteti i saj është [Tirana](#).

Gjatësia e përgjithshme e vijës kufitare është 1094 km, nga të cilat janë: 657 km (kufi tokësor), 316 km (kufi detar), 48 km (kufi lumor) dhe 73 km (kufi liqenor).

Në veri e verilindje ka 529 km vijë kufitare me Malin e Zi, Kosovën dhe Maqedoninë e Veriut, ndërsa në jug e juglindje me Greqinë një vijë kufitare prej 271 km. Në perëndim Shqipëria laget nga [Deti Adriatik](#) e në jug-perëndim nga [Deti Jon](#).

Shqipëria ka një pozitë të favorshme gjeografike, pasi gjendet në kryqëzimin e rrugëve më të shkurtra që kalojnë nga Mesdheu perëndimor për në Ballkan e [Azinë e Vogël](#) dhe kontrollon kalimin përmes [kanalit detar të Otrantos](#). Luginat e saj më të gjëra janë ato të lumenjve Drin, Shkumbin dhe Vjosë, që lehtësojnë, njëkohësisht, lidhjen e brendshme të [Ballkanit](#) me detin Adriatik dhe të Azisë së Vogël me viset e Mesdheut. Bregdeti i Adriatikut shtrihet nga gryka e Bunës deri në Kepin e Gjuhëzes. Në gjirin e Vlorës e në drejtim të jugut, bregdeti është i lartë, shkëmbor, ku dominon mali i Karaburunit. Gjiret kryesore të Shqipërisë janë: gjiri i Drinit, i Lalzit, i [Durrësit](#), i Karavastasë dhe i [Vlorës](#), në hyrje të së cilës gjendet ishulli i Sazanit.

Relievi

Relievi i Shqipërisë është kryesisht kodrinor-malor. Vargmalet e para alpine u formuan nga mbarimi i jurasikut, ndërsa gjatë erës kenozoike u shpejtua procesi malformues në tërësinë e Albanideve, që tani përbëjnë tokën e nëntokën e Shqipërisë. Lartësia mesatare e relievit është 708 metra, ose 2 herë më e lartë se mesatarja e Evropës. Lartësitë më të mëdha gjenden në Alpet shqiptare dhe në malet e Lindjes (Korabi 2751 metra mbi nivelin e detit, përben edhe majën më të lartë të Shqipërisë).

Fushat zëne kryesisht pjesën perëndimore, përgjatë bregdetit Adriatik, por ka edhe në pjesë të tjera të vendit. Fushat më të larta janë ato të pellgut të Korçës, mbi 800 metra

mbi nivelin e detit. Fushat gjenden kryesisht përgjatë lumenjve kryesore si: Vjosë, Devoll, Osum, Shkumbin, Erzen, Mat e Drin, ku gjenden, gjithashtu, edhe tokat bujqësore e qendra të mëdha banimi, si dhe përshkohen nga rrugë te rëndësishme lidhjesh.

Riviera shqiptare Malet në Shqipërinë e mesme, afër [Krujës](#) Fushë në Alpet shqiptare
Territori i Shqipërisë ndahet në 4 krahina të mëdha natyrore (fiziko-gjeografike)

1. Alpet shqiptare
2. Krahina malore qendrore
3. Krahina malore jugore
4. Ultësira bregdetare

Historia e Shqipërisë

Historia e Shqipërisë në të vërtetë nuk përfshin vetëm të dhënat historike të hapësirës gjeografike mbi të cilën gjenden territoret shqiptare por edhe hapësirat e tjera të banuara me shqiptarë e që kanë mbetur jashtë kufijve të Shqipërisë së sotme e që në të kaluarën kanë qenë një tërësi.

Lashtësia

Mendohet që rrjedha parahistorike e shqiptarëve të jetë nga një fis i stërlashtë indo-evropian të cilët historiani Hellen Herodoti i përshkruante me emrin "pellazgë". Shumë njerëz i quajnë shqiptarët pasardhës të drejtpërdrejtë të një fisi të lashtë ilir, me emrin "Albani", ose "Albanët" i cili ishte i vendosur në Shqipërinë e sotme. Disa të tjerë mendojnë se Shqiptarët dhe ilirët janë pasardhës të pellazgëve, që kanë jetuar mijëra vjet para Krishtit. Prania e tyre mund të shikohet shumë mirë në ndërtimin politik në shekullin e 6 p. e. s. Metalpunues dhe luftëtarë të shkëlqyer, ilirët krijuan shumë mbretëri të vogla brenda vendit të tyre, duke luftuar ndërmjet njeri-tjetrit për kohën më të madhe të historisë së tyre. Vetëm gjatë shekullit të 6 p. e. s, të gjitha mbretëritë u bashkuan për të mbrojtur vendin nga fqinjët: nga mbretëria e Molosianëve në veri të Shqipërisë, mbretëria e Maqedonisë dhe nga mbretëria e [Pionisë](#).

Pellazgët

[Pellazgët](#) ishin një popull i lashtë indo-evropian që sipas disa shkrimeve të lashta të lëna nga ([Homeri](#), [Herodoti](#), [Tukididi](#) etj.) jetonin në pellgun e Egjeut dhe në bregdetin perëndimor të Azisë së Vogël, në Peloponez, në Greqinë Qendrore, në Thesali dhe në afërsi të këtyre viseve.

Në mesin e mijëvjeçarit të tretë dhe në fillim të mijëvjeçarit të dytë para Krishtit erdhën nga stepat e Lindjes grupe të reja popujsh që merreshin me blegtori. Këtu u përzien me banorët vendës dhe kështu u krijua bashkësia e re kulturore e Gadishullit Ballkanik. Kjo popullsi mendohet të jetë popullsia e lashtë pellazge. Sipas shumë studiuesve shqiptarë e të huaj, pellazgët ishin paraardhësit e [ilirëve](#).

Ilirët

[Ilirët](#), paraardhësit dymijë vjeçarë të kombësisë së sotme me prejardhje gjenetike të grupeve fisnore të familjeve të mëdha shqiptare si në zonat urbane e rurale si dhe nga studimet mbi shumë individë me lidhje gjaku 99% [shqiptare](#), vërtetuar edhe nga studimet e botimet e fundit nga institutet kërkimore shkencore nga Evropa kontinentale, SHBA e Kanada, nga specialistët e huaj dhe shqiptarë të shkencave antropologjike,

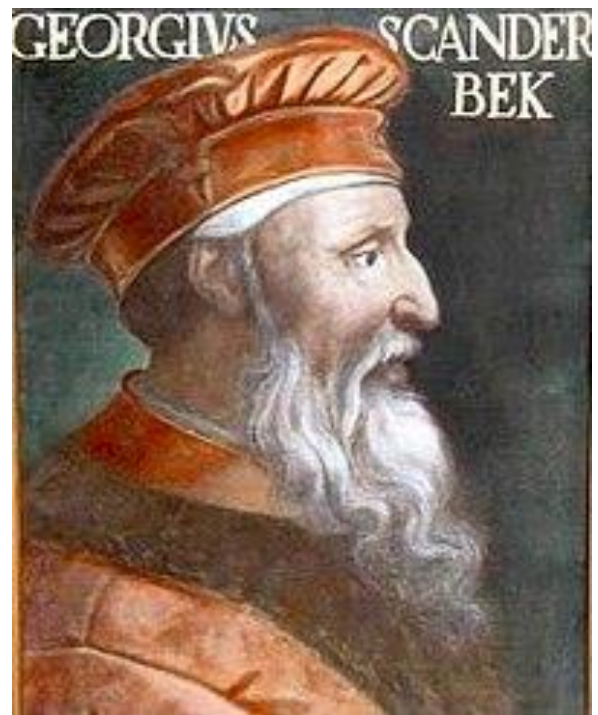
gjenetike e arkeologjike, banonin që nga pjesa veri-perëndimore e [Detit Adriatik](#) deri në Detin Jon, si dhe përgjatë kufirit tokësor të Gadishullit Ilirik me [Dalmatët](#), Maqedonasit dhe Hellenët të lashtë.

Shqipëria nën sundimin osman

Sulmet e [ushtrive osmane](#) për pushtimin e viseve shqiptare nisën në mesin e viteve 80 të shek. XIV. Të udhëhequra nga [bejlerbeu](#) i [Rumelisë](#), Timurtash Pasha, në vitin 1385 ushtritë osmane, pasi morën Sofjen, u futën në Shqipëri dhe pushtuan qytetet e Shtipit, të Përlepit, të Manastirit dhe të Kosturit. Në dokumente perëndimore dhe osmane të shek. XIV–XV për qytetet e Shkupit, të Manastirit, të Kosturit, të Janinës etj., si dhe për Fushë-Dardaninë shprehimisht është shënuar se ato ishin "në Shqipëri" apo "në tokat shqiptare".

Rilindja Kombëtare

Nga mesi i shekullit të 19-të [Turqia](#) ishte në ethet e "Çështjes Lindore", në kohën që ballkanasit, duke përfshirë edhe shqiptarët, kërkonin të plotësonin ëndrrën e tyre kombëtare. Për të mbrojtur dhe përkrahur interesat e tyre kombëtare, shqiptarët u mblodhën në [Prizren](#), një qytet i [Kosovës](#), në vitin 1878 dhe krijuan Lidhjen Shqiptare të Prizrenit të njohur më shpesh sot si [Lidhja e Prizrenit](#). Lidhja kishte dy qëllime kryesore, atë politike dhe atë kulturore. Së pari, u përpoq (pa sukses) të bashkonte të gjitha trojet shqiptare – atë kohe të ndara në katër vilajete, ose krahina, e Kosovës, e Shkodrës, e [Manastirit](#), e Janinës – në një shtet vetëqeverisës brenda sistemit të Perandorisë Osmane. Së dyti, mprehu një lëvizje për zhvillimin e gjuhës shqipe, letërsisë, arsimit, dhe kulturës. Në vijë me programin e dytë, në vitin 1908 udhëheqësit shqiptarë u takuan në qytetin e Manastirit (sllavisht: *Bitola*, Maqedoni e Veriut) dhe përshtatën një alfabet kombëtar. Ai bazohej më së shumti në shkrimin latin, ky zëvendësoi disa alfabetë të tjera, duke përfshirë [alfabetin arab](#) ([Elifba](#)) dhe grek, që ishin gjer në atë kohë në përdorim. Në 28 Nentor 1912 Shqipëria nën drejtimin e Ismail Qemalit shpalli pavaresinë nga Perandoria Osmane. Ismail Qemali dhe njerezit e tij krijuan një qeveri katërmbëdhjetë mujore që veproi në kushte shumë të veshtira. Në 1913 në Konferencën e ambasadoreve në Londer u njoh shteti shqiptar dhe kufijte e sotme të tij.

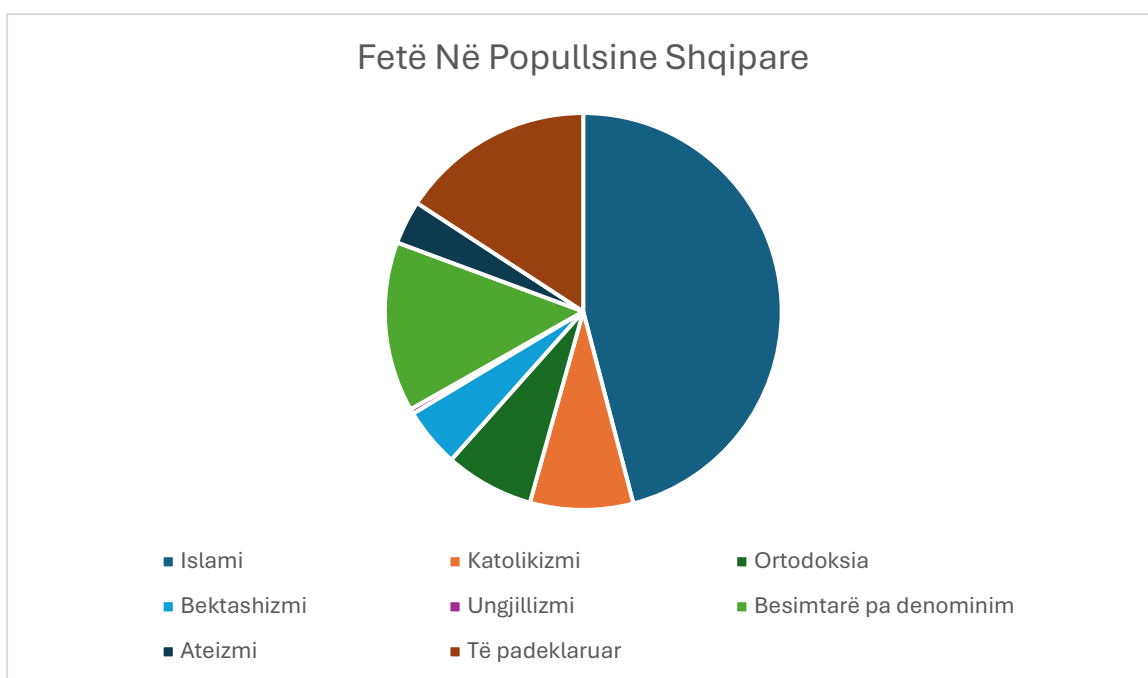

Popullsia dhe Feja

Shqipëria ka 2,402,113 banorë. 46% e shqiptarëve jetojnë nëpër fshatra. Mbas kohës së diktaturës ndodhi një ndryshim demografik. Me qindra shqiptarë kanë emigruar (të ligjshëm ose të paligjshëm) në Itali, Greqi, BE edhe në vendet e Amerikës Veriore. Në 2004 shteti shqiptar shpalli një milion emigrantë në më pak se 15 vjet. Pavarësisht se njerëzit kanë emigruar, rritja e popullsisë në qytete si Tirana dhe Durrësi nuk u ndalua. Tirana, në vitin 1990 kishte 250,000 banorë edhe 20 vjet me vonë ka më shumë se 600,000 banorë, kjo është një rritje prej 140%. Në atë kohë njerëzit kanë lënë vendin dhe kanë shkuar nëpër vende të huaja ose njerëzit kanë lënë fshatin dhe kanë shkuar nëpër qytete. Kështu shumë fshatra në jug janë sot të lëna pas dore. Shqipëria ka disa pakica etnike-gjuhësore. Midis tyre janë pakica ortodoksë greqishtfolëse, [vllahët](#) (10,000), [sllavët](#) (3,000 [serbë](#), [boshnjakë](#), [goranë](#) dhe [maqedonas](#), romë 9,000). Rreth 25,000 ortodoksë greqishtfolëse kanë banimet në zonat rurale në jug të Shqipërisë dhe kryesisht në zonat e pakicave gjuhësore në kufi me Greqinë të qarkut të Sarandës, të Gjirokastrës (Dropull, Pogon), të Delvinës, të Himarës, si dhe në qendrat e mëdha si Durrësi, Tirana.

Shqipëria është një vend [laik](#) dhe i larmishëm fetar, [pa fe zyrtare](#). [Liria e fesë, besimit dhe ndërgjegjes](#) garantohet sipas [kushtetutës së vendit](#). Shqipëria është e njohur për tolerancë të gjerë fetare. Sipas Censit të 2023, të kryer nga [INSTAT](#), 1,101,718 (45.86%) e banorëve në Shqipëri janë [myslimanë](#), 201,530 (8.38%) [katolikë](#), 173,645 (7.22%) [ortodoksë](#), 115,644 (4.81%) [bektashinj](#), 9,658 (0.4%) [ungjillorë](#), 3,670 (0.15%) besimtarë që i perkasin besimeve të tjera, 332,155 (13.82%) [besimtarë pa denominim](#), 85,311 (3.55%) [ateistë](#) dhe 378,782 (15.76%) të padeklaruar.

Feja	Numri i Banorëve	Përqindja (%)
Islami	1,101,718	45.86%
Katolikizmi	201,530	8.38%
Ortodoksia	173,645	7.22%
Bektashizmi	115,644	4.81%
Ungjillizmi	9,658	0.40%
Besimtarë pa denominim	332,155	13.82%
Ateizmi	85,311	3.55%
Të padeklaruar	378,782	15.76%
Të tjerë	3,670	0.15%

1. Përshkrimi i shkurtër për Shqipërinë:

- Burimi : Faqja zyrtare e **INSTAT** (Instituti i Statistikave të Shqipërisë), dokumente qeveritare dhe enciklopedi për shtetet.
- Libri: "*Shqipëria: Një udhëzues historik dhe gjeografik*" nga Paskal Milo.

2. Gjeografia e Shqipërisë:

- Faqja zyrtare e **Ministritë së Turizmit dhe Mjedisit të Shqipërisë** dhe dokumente të tjera shtetërore.
- Atlase dhe udhëzues gjeografikë të botuar nga shtëpitë botuese zyrtare.

3. Historia e Shqipërisë:

- "*Historia e Shqipërisë*" nga Kristo Frashëri, dhe "*Historia e Popullit Shqiptar*" nga Aleks Buda.
- Arkivat kombëtare dhe botimet e Akademisë së Shkencave të Shqipërisë.

4. Popullsia dhe Feja në Shqipëri:

- Censusi i fundit nga **INSTAT** për statistikën e popullsisë dhe fesë (Censusi i Popullsisë dhe Banesave 2023).
- Raporte nga organizata ndërkombëtare si **CIA World Factbook** për informacion mbi popullsinë dhe etnicitetet.

Sa i përket **komandave më të përdorura për editimin e tekstit**, disa nga ato janë:

- **Bold** :Për të theksuar titujt apo informacionet e rëndësishme. (Kombinim i tasteve: Ctrl+B)
- **Italic** : Përdoret për theksim të butë apo për fjalë të huazuara. (Ctrl+I)
- **Underline**: Për të nënvizuar fjalët ose titujt. (Ctrl+U)
- **Align Text**: Përdoret për të rregulluar tekstin në qendër, djathtas ose majtas. (Ctrl+L për majtas, Ctrl+E për qendër, Ctrl+R për djathtas)
- **Bullet points**: Përdoret për të krijuar lista. (Komandat zakonisht janë të disponueshme në menunë "Home" në aplikacionet e përpunimit të tekstit.)
- **Insert Table**: Përdoret për të futur tabela për të shfaqur të dhëna si në shembullin me statistikën e fesë.
- **Insert Header/Footer**: Përdoret për të futur informacione në kokë ose fund të dokumentit.

PUNOI:STIVEN ARIFAJ

KLASA: 10^A